

на значну увагу читачів до цих видань (це й стало причиною їх перевидань у 2008 та 2010 рр.), путівник було розділено на регіони (Захід, Схід, Північ, Південь та Центр) і видрукувано окремо вже у повнокольоровому варіанті.

У 2009 р. побачив світ путівник А. С. Івченка "Крым – полуостров трех морей", у 2010-му – "Україна. Фортеці, замки, палаци...", а в 2011-му його

російськомовний аналог.

Цікава серія путівників по містах Києву, Львову та Одесі. Туристичний путівник "Закарпаття – сплануй і подорожуй" (2011 р.) автор С. Л. Степчук підготував для мандрівників по Закарпаттю. У путівнику вміщено краєзнавчу інформацію, фізико-географічні характеристики, огляд фауни та флори області.

Надійшла 25.03.14

* * *

УДК 528.9

І. С. Руденко, П. Ю. Бурбан, Л. М. Веклич

З ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ КООПЕРАТИВНИХ КАРТОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ (на прикладі атласу "Санкт-Петербург – Витебск – Одесса")

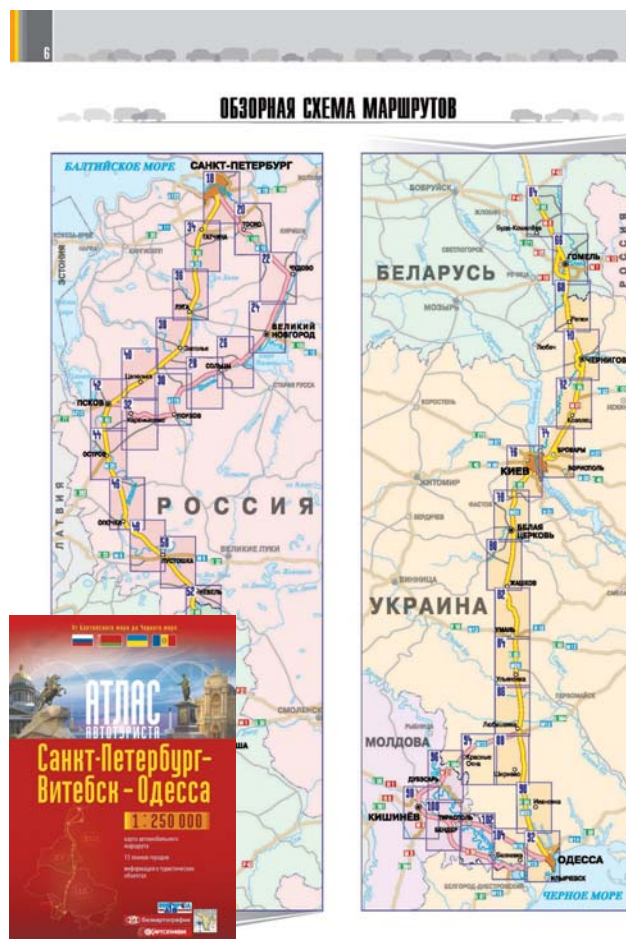
Описаны особенности реализации международного картографического проекта под названием "Атлас автопутника "Санкт-Петербург – Витебск – Одесса". Атлас создали предприятия четырех государств – России, Республики Беларусь, Украины, Молдовы. Отображены его структура и содержание, технологическая схема подготовки к изданию, нюансы дистанционного сотрудничества редакционных коллективов.

Particular features of realization of international cartographic project Motorist's Atlas Sankt-Petersburg–Vitebsk–Odessa are discussed. The Atlas was created by enterprises of four states – Russia, Republic of Belarus, Ukraine and Moldova. The structure and content of the Atlas, technological scheme of preparation work, aspects of remote cooperation of editorial staffs are described.

Усе популярнішими у світі стають подорожі автомобілем. Добре підготовлена й продумана поїздка – запорука успіху майбутньої подорожі. Сьогодні для автопутників видається безліч різноманітних карт, атласів, путівників, випускається навігаційних приймачів тощо. Спробу видати комплексний картографічний твір, що повністю задовольняв би всі вимоги подорожуючих, зробили у 2011 р. автори атласу автопутника "Санкт-Петербург – Витебск – Одесса", що містить матеріали про маршрут від Балтійського до Чорного моря, або, іншими словами, "від Петра I до Дюка Рішельє": через Ярославове дворище, батьківщину Марка Шагала, Софію Київську й Бендерську фортецю (мал.1).

Атлас – це інвестиційний проект чотирьох картографічних підприємств: Федерального державного унітарного підприємства "Новгород АГП" (Росія), Республіканського унітарного підприємства "Белкартография" (Республіка Білорусь), ДНВП "Картография" (Україна) та Інституту геодезії, інженерних вишукувань та кадастру "INGEOCAD" (Молдова).

Ідея створення такого атласу зародилася на сесії Міждержавної ради з геодезії, картографії, кадастру й дистанційного зондування Землі держав-учасниць СНД, що проходила в травні 2008 р. у Біловезькій пущі (Республіка Білорусь), і була схвалена керівниками геодезичних служб Росії, Республіки Білорусь та України. Робота над виданням розпочалася в липні 2010 р., коли редакційною колегією атласу в складі Р. І. Сосси (голова), П. Ю. Бурбана, М. А. Верзун і С. П. Нагорняка було розроблено концепцію атласу. Вона передбачала поєднання методів традиційної

© І. С. Руденко, П. Ю. Бурбан, Л. М. Веклич, 2014

Мал. 1. Обкладинка атласу та оглядова схема маршрутів

картографії з геоінформаційними технологіями, інтерпретацію великого обсягу різноманітної просторової інформації чотирьох країн в одному картографічному творі. Проектування атласу, його редакційна й технологічна підготовка, розроблення художнього й шрифтового оформлення, написання текстів було виконано під керівництвом редакційної ради, до складу якої увійшли І. С. Руденко, Л. В. Компанець, О. Є. Блінова, Т. С. Кубарко, В. А. Змачинська, О. П. Гомайонов, К. С. Нагорняк. Редрада засідала тричі: у Києві, Великому Новгороді та в Мінську.

Головною особливістю створення цього картографічного твору стало дистанційне співробітництво учасників проекту, коли за однією технологією, в одній графічній комп'ютерній програмі, в одних умовних позначеннях, за одними редакційними матеріалами, але в чотирьох різних державах створювалося цілісне видання. Кожне з підприємств, що брало участь у проекті, виконало картографічні роботи на території своєї країни. Це дозволило не тільки в чотири рази скоротити термін підготовки атласу до видання, а й розмістити в ньому найактуальнішу географічну і тематичну інформацію.

Іншою характерною рисою видання є форма подачі матеріалів, коли на розвороті сторінки з правого боку розміщується одна з ділянок туристичного маршруту в масштабі 1:250 000, а поруч на сусідній – текст про найцікавіші туристичні об'єкти цієї частини маршруту. При цьому самі об'єкти як у тексті, так і на карті виділено яскравим кольором. Таке компонування сторінок, на думку авторів видання, дозволить зробити подорож максимально інформативною, допоможе автотуристам вибрати цікаві місця уздовж маршруту або об'єкти за його межами.

Видання вирізняється і мовним вирішенням: усі основні й додаткові тексти в ньому, а також географічні назви на території Росії, Білорусі й України подаються російською мовою, лише в Молдові їх наведено румунською мовою (як на дорожовказках уздовж доріг цієї країни), а назви великих населених пунктів підписано додатково ще й російською мовою.

Ще однією особливістю атласу став його формат – 16×23,2 см (70×100/16), що дозволяло кожному з учасників проекту друкувати атлас різним поліграфічним способом, на підприємствах своєї країни, минаючи митні бар'єри й скорочуючи транспортні й логістичні витрати. Атлас було видано у м'якій обкладинці з прошиванням дротом, із кріпленням спіраллю, в обкладинці 7БЦ та із припресуванням матової і глянцевої плівок.

Створення такого картографічного твору, напевно, стало другим за обсягом проектом, виконаним декількома підприємствами різних держав, після випуску в 2000 р. карти "Россия и сопредельные государства" масштабу 1:2 500 000.

Атлас автотуриста "Санкт-Петербург – Витебск – Одесса" має такий композиційний зміст:

1. Авантитул; 2. Випускні дані. 3. Редакційна колегія. 4. Передмова. 5. Зміст. 6. Оглядова схема маршрутів. 7. Таблиця відстаней. 8. Пам'ятки туристові: Російська Федерація; Республіка Білорусь; Україна; Республіка Молдова. 9. **Карти маршрутів:** Умовні позначення; Маршрут "Санкт-Петербург – Великий Новгород – Псков"; Маршрут "Санкт-Петербург –

Одеса"; Маршрут "Любашівка – Кишинів – Одеса" 10. **Плани міст:** Умовні позначення; Санкт-Петербург; Великий Новгород; Новгородський кремль (Дитинець) та Ярославове дворище; Псковський кремль (Кром); Псков; Вітебськ; Орша; Могильов; Гомель; Чернігів; Київ; Біла Церква; Умань; Кишинів; Одеса. 11. Вихідні відомості.

Обсяг атласу – 128 с. Його зміст доповнюють понад 200 світлин об'єктів природи, пам'яток архітектури: соборів, монастирів; пам'ятників і монументальних комплексів.

Маршрутні карти подано уздовж траси міжнародного значення Е-95, а додаткові маршрути проходять по дорогах Е-105, А-116, Е-584, R-30 (мал. 2).

Мал. 2. Фрагмент сторінки атласу з маршрутними картами

Довжина маршруту від Санкт-Петербурга до Одеси через Лугу й Гатчину становить 1701 км, ширина території, яка картографується, близько 20 км. Маршрут починається в культурній столиці Росії – місті Санкт-Петербурзі, пролягає через 13 обласних центрів Росії, Республіки Білорусь та України, через столиці України й Молдови – Київ і Кишинів та закінчується в Одесі.

Туристи подорожують майже через 140 населених пунктів, у т. ч.: Великий Новгород, Псков, Вітебськ, Оршу, Могильов, Гомель, Чернігів, Білу Церкву, Умань, Дубасарь, Бендери й Тирасполь. Автомандрівники можуть відвідати природні, ландшафтні, історико-культурні заповідники й заказники, національні природні парки, побачити великі озера – Ільмень, Врево, Шцирське, Псковське, Вельє, Невель, Єзерий, Хаджибейський, Куяльницький і Дністровський лимани. Уздовж маршруту мандрівники перетинають понад 500 великих і малих річок, вони можуть перепочити на базах відпочинку і в пансіонатах на берегах річок Шелонь, Луга, Велика, Західна Двіна, Дніпро, Сож, Десна, Остер, Ятрань, Південний Буг, Коди́ма, Великий Куяльник, Дністер та ін.

Основним картографічним матеріалом для укладання маршрутних схем стали актуалізовані топографічні карти масштабу 1:100 000, 1:200 000 та карти автомобільних доріг України й Молдови масштабу 1:250 000.

Оглядова схема маршруту (с. 6 атласу) дозволяє легко відшукати місцевість, по якій проходить маршрут, населений пункт або туристичний об'єкт, що зацікавив автотуриста.

На початкових сторінках видання розміщено відомості про кожну з чотирьох країн. Читач отримує всі необхідні дані про їх географію, політичний та адміністративно-територіальний устрій, грошові одиниці та годинні пояси. Тут також розміщено інформацію про паспорти й візи, документи, необхідні на транспортні засоби, митні правила та правила перетину кордонів, деякі особливості дорожнього руху в кожній країні. Ця інформація дозволить туристам уникнути багатьох проблем під час подорожі й зробить їхню мандрівку безпечнішою.

Карти маршруту на 46-ти сторінках атласу, крім загальногеографічної інформації, містять дані про дорожню мережу (дороги показано в чотирьох градациях), автозаправні станції, станції технічного обслуговування автомобілів, пункти медичної допомоги, готелі, мотелі, кемпінги, ресторани та кафе, головні туристичні об'єкти.

Найважливішою інформацією для такого видання є точний і якомога наочніший показ відстаней по автомобільних дорогах. Відстані в атласі подано в кілометрах (між великими населеними пунктами їх виділено більшим розміром підпису) по всій площі сторінки. Турист миттєво може оцінити свої можливості проїзду до будь-якого об'єкта 20-кілометрової смуги. Таблиця відстаней, розміщена на с. 7 атласу, узагальнює ці дані.

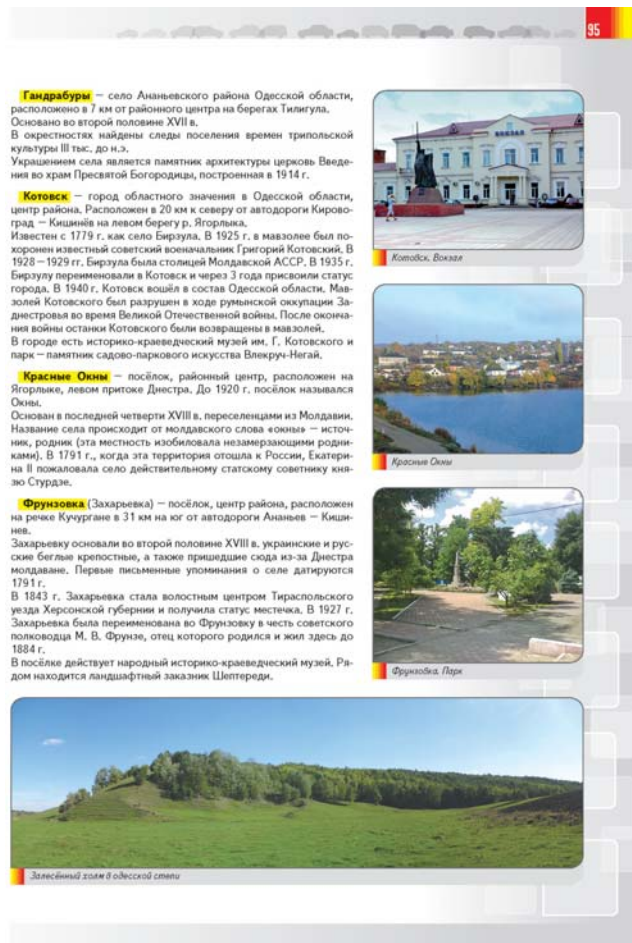
При укладанні атласу населені пункти було розділено на п'ять категорій: міста з населенням понад 500 000 жителів, від 100 000 до 500 000 і до 100 000 мешканців; селища й сільські населені пункти вказано без зазначення кількості населення в них.

Особливо ретельно укладалися державні кордони й пункти пропуску на них. Це Лобок на російсько-білоруському кордоні, Нова Гута й Нові Яриловичі на кордоні між Білоруссю та Україною й Платонове, Павлівка, Федосівка та Дубове на українсько-молдовському кордоні.

Маршрутні схеми доповнено текстами про видатні місця й об'єкти. Автори атласу написали понад 140 статей про них. Це й історичні маленькі села, такі як Феофілова Пустинь Псковської області, де збереглися руїни Успенського храму, й величезні мегаполіси Санкт-Петербург та Київ з їх численними всесвітньо відомими туристичними об'єктами (мал. 3).

Крім описів міст у текстах, лаконічних, але майже енциклопедичних за інформативністю, є цікаві факти про великі озера, музеї-заповідники, ландшафтні заказники тощо.

Завершує атлас розділ "Плани міст", що містить 13 планів (мал. 4) міст, цікавих для туриста: Санкт-Петербург (1:22 000), Великий Новгород (1:13 000), Псков (1:17 000), Вітебськ, Орша, Могильов (1:15 000), Гомель (1:18 000), Чернігів (1:20 000), Київ (1:25 000), Біла Церква й Умань (1:15 000), Кишинів та Одеса (1:20 000), а також планово-перспективні малюнки Новгородського й Псковського кремлів.

Мал. 3. Сторінка з краєзнавчими текстами

Мал. 4. Фрагмент плану міста Чернігова

На планах вказуються житлові квартали, лісопаркові й садові ділянки, станції метрополітенів, об'єкти туристичної інфраструктури, сакральні споруди, інші визначні пам'ятки історії та культури. Особливу увагу приділено топонімії міст, історично сформованим назвам частин міст і мікрорайонів.

Атлас демонструвався на Франкфуртській міжнародній книжковій виставці 12-16 жовтня 2011 року. Його офіційна презентація відбулася на Спільному засіданні колегій Державного комітету з майна Республіки Білорусь і Федеральної служби державної реєстрації, кадастру й картографії Російської Федерації в Мінську 21 жовтня 2011 р., а також

на XXXII сесії Міждержавної ради з геодезії, картографії, кадастру й дистанційного зондування Землі держав-учасниць СНД, що відбулася 26-27 жовтня того ж року в Сочі.

Література

1. Бурбан, П.Ю. От Балтийского моря до Черного моря / П.Ю. Бурбан, И.С. Руденко // Геодез. и картогр. – 2012. – № 1. – С. 59-63.

2. Бурбан П. Від Балтійського до Чорного моря / П. Бурбан, І. Руденко // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – 2012. – № 1. – С. 48-52.

Надійшла 26.02.14

* * *

УДК 528.94

В. В. Вдовенко, Л. М. Веклич

КАРТОГРАФУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ

Охарактеризованы самые популярные картографические издания – атласы и карты автодорог Украины, ее регионов, отдельных государств и территорий.

The article is devoted to the most popular cartographic editions – road atlases and maps of Ukraine and its regions, some countries and territories.

Атласи та карти транспортної мережі – важливий сегмент у тематиці видань ДНВП "Картографія" з кінця 90-х років ХХ ст. Упродовж останніх років підприємство досягло значних успіхів у створенні атласів та карт автошляхів України та її регіонів, окремих країн і територій. Започатковано видання атласу та окремих карт залізниць.

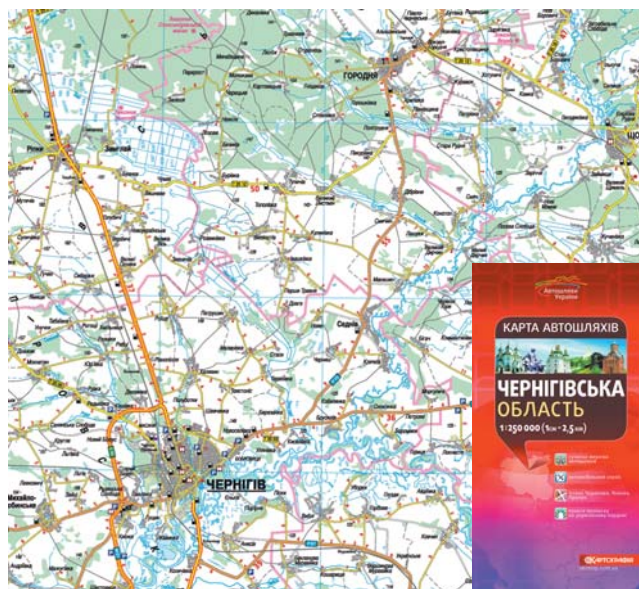
Регулярно перевидуються **карти автошляхів України** масштабу 1:1 000 000 та 1:1 250 000 (серед них є також видання російською та англійською мовами), **атласи автошляхів "Україна"** масштабів 1:500 000 та 1:1 000 000. Атласи також мають і російськомовні аналоги, є різні варіанти їх кріплення (прошите або на спіралі).

Постійний попит мають **карти автошляхів областей України** масштабу 1:250 000 (мал. 1).

В основу цієї серії, започаткованої ще у 2002 р., покладено топографічні карти масштабу 1:200 000, шляхова мережа яких при укладанні карт масштабу 1:250 000 постійно оновлюється за матеріалами служб автомобільних шляхів АР Крим та областей.

У 2008 р. на базі обласних карт автошляхів було видано найдетальніший **атлас автошляхів України** (масштаб 1:250 000). Він налічує 406 сторінок, на яких розміщено карту країни масштабу 1:250 000 в нарізці (її схему подано на початку атласу), 70 планів міст і покажчик географічних назв. Атлас яскраво оформлений і зручний у користуванні, бо має два варіанти кріплення – прошите і на спіралі. Витримав чотири перевидання.

З нагоди проведення у 2012 р. Чемпіонату Європи з футболу, приймаючою стороною якого була й Україна, вийшла друком низка карт з оригінальними обкладинками, серед яких дві карти дорожньої тематики. **Карту автошляхів "Ukraine"** мас-

Мал. 1. Обкладинка та фрагмент карти автошляхів

штабу 1:1 000 000 (мал. 2) створено на базі раніше виданої карти автошляхів "Ukraine", але її доповнено таблицею відстаней від пунктів пропуску на державному кордоні до міст проведення чемпіонату (Київ, Львів, Харків, Донецьк). Написи на карті подано латинкою, легенду – англійською, іспанською, німецькою та французькою мовами.

Ще одна карта автошляхів – **"Україна. Польща"** у масштабі 1:1 400 000 вийшла російською мовою. Карта двобічна. "Лице" карти – територія Польщі, західна частина України, таблиця ігор чемпіонату, плани міст, які приймали Євро-2012: Варшави, Вроцлава, Гданська, Познані, Львова, доповнені світлинами із зображенням стадіонів, спеціально споруджених до

© В. В. Вдовенко, Л. М. Веклич, 2014